

Yoav Levanon, piano

Frédéric Chopin

1810-1849

Etudes opus 25
nr. 1 in As (Aeolische harp)
nr. 2 in f (De bijen)
nr. 5 in e (Verkeerde noot)
nr. 6 (Tertsen)
nr. 7 in cis (Cello)
nr. 10 in b (Octaven)
nr. 11 in a (Winterwind)
nr. 12 in c (Oceaan)

Robert Schumann

1810-1856

Symphonische Etüden opus 13

pauze

Sergej Rachmaninov

1873-1943

Etudes Tableaux opus 39
nr. 2 - Lento Assai
nr. 3 - Allegro molto
nr. 5 - Appassionato
nr. 8 - Allegro moderato
nr. 6 - Allegro

Franz Liszt

1811-1886

Études d'Exécution Transcendante, S. 139
nr. 1 - Preludio
nr. 8 - Wilde Jagd
nr. 5 - Feux Follets
nr. 10 - Allegro agitato molto
nr. 4 - Mazeppa

Yoav Levanon maakte als jonge pianist veel indruk tijdens de Europa Open Air 2022 in Frankfurt met het Tweede pianoconcert van Chopin. Het televisieconcert vond plaats voor een publiek van 25.000 mensen en bijna een half miljoen kijkers wereldwijd. Een unieke gebeurtenis rond deze jonge verbluffende virtuoos, die alles in zich heeft om een van de belangrijkste pianisten van deze eeuw te worden. Hier brengt Yoav Levanon een bloemlezing van de allermoeilijkste etudes uit de Romantiek, waarbij iedere generatie de volgende wist te overtreffen.

Componist in ballingschap

Wie de biografie van Frédéric Chopin leest, leert dat hij leefde in een roerige tijd, waarin zijn vaderland Polen gebukt ging onder de Russische overheersing. Nadat de Poolse novemberopstand in 1830 met veel bloedvergieten was neergeslagen door de Russische troepen, verliet Chopin eind 1830 Warschau definitief om zich uiteindelijk in Parijs te vestigen, het culturele hart van Europa van die dagen. Daar leefde hij als balling vanaf zijn 21ste tot aan zijn dood achtien jaar later. Daar ontstonden ook zijn beste en bekendste werken voor piano solo. In Parijs verkeerde Chopin te midden van de vele Poolse vluchtelingen en was door één van hen, vorst Anton Radziwill, in het Parijse muziekleven geïntroduceerd. Zo ontmoette hij de beroemde operacomponist Meyerbeer, de pianovirtuoos Kalkbrenner, de schilder Delacroix, de schrijver Balzac, de Duitse dichter Heine en de dichter Adam Mickiewicz, die eveneens Polen was ontvlucht en in Parijs goed bevriend raakte met Chopin. Allen raakten verrukt van Chopins fenomenale pianospel vol poëzie. Chopin werd een van de meest geliefde figuren uit de Parijse salons, waar steeds 'het neusje van de zalm' op muziekgebied te horen was en werd een zeer gezochte pianoleraar.

Zelfs in zijn hoogst virtuoze etudes bleven Chopins dichtertelijke kwaliteiten en expressieve zeggingskracht bewaard. De etudes verschenen in twee verzamelingen van elk twaalf stuks, opus 10 en 25. Ze ontstijgen volledig aan het soort louter technische pianostudiestukken dat tot dan toe was verschenen, zoals die van Beethovens leerling Carl Czerny, waarmee Chopin ook werd groot gebracht en waarvan echo's ook bij hem doorklinken. De Etudes opus 25 droeg Chopin op aan de maîtresse van Franz Liszt, Gravin Marie d'Agoult. De bijnamen van de etudes zijn niet authentiek, maar wel toepasselijk en treffend. Zoals nr. 1 met zijn levendige sierlijke arpeggio's (Aeolische harp), nr. 10 met zijn techniek van octaven, nr. 11 met zijn wervelende noten in de rechterhand (Winterwind) en nr. 12 met zijn onrust en sombere stemming (Oceaan).

Een virtuozendroom

Wie door de eerste werken bladert die Robert Schumann tussen zijn twintigste en dertigste levensjaar schreef, bladert door louter pianomuziek. De piano was Schumanns eigen instrument. Zijn grote liefde, verloofde en vanaf 1840 zijn echtgenote, Clara Wieck, was de grootste vrouwelijke pianiste van haar generatie. Schumann droomde ervan een pianovirtuoos te worden naar het voorbeeld van pianist Moscheles en de violist Paganini.

Door een overbelasting van de ringvinger van zijn rechterhand is die droom nooit uitgekomen. De Symphonische Etüden opus 13 getuigen nog van Schumanns virtuoze droom uit de jaren 1830. Het was destijds ook wel de bloeiperiode van de etude, getuige de werken van Chopin en Liszt in het genre. Net als zij wist Schumann in zijn Symphonische Etüden technische virtuositeit en expressiviteit tot een boeiende mix te maken. De cyclus is extra aantrekkelijk omdat Schumann koos voor de vorm van een thema met variaties. Het wat droeve neerslachtige thema stamt van Baron von Fricken, de vader van Schumanns eerste verloofde Ernestine von Fricken. Alleen de derde en negende variatie staan wat losjes ten opzichte van het thema, en de finale heeft compleet ander basismateriaal. Daar gaat na het vele mineur de zon op in D-groot en bereikt Schumanns muziek op basis van een operathema van Heinrich Marschner een opwindend einde.

Schilderachtige etudes

In 1943 overleed op Beverly Hills in Californië de Russische componist Sergej Rachmaninov. Hij was op enkele dagen na zeventig jaar geworden. Als pianist werd hij alomtewees bewonderd, maar als componist was hij omstreden, ook al was er vanaf het begin in het Westen een miljoenenpubliek voor zijn muziek. Daarom verbande de Sovjetpolitiek in 1931 Rachmaninovs muziek uit zijn vaderland Rusland, omdat zij 'de decadente houding van de lagere middenklasse' vertegenwoordigde.

In die tijd woonde de componist die Rusland tijdens de revolutie had verlaten allang in Californië. Ook met de nog in Rusland geschreven Études-tableaux opus 33 en opus 39 verwierf Rachmaninov wereldfaam. Prachtige voorbeelden zijn het van Rachmaninovs schilderachtige laatromantiek, maar tegelijk van pianistische virtuositeit van de bovenste plank. Bij het componeren van de stukken liet Rachmaninov zich inspireren door schilderijen, van daar de titel: Études-tableaux. De serie van opus 39 was zelfs het laatste werk dat Rachmaninov voltooide voor hij Rusland verliet.

Liszt vereert Czerny

Een van de grootste sterpianisten van Chopins en Schumanns tijd was klavierleeuw Franz Liszt. Pianovirtuoos Ignaz Moscheles hoorde Liszt in Londen en vond: 'Na Liszt moet men de piano dicht doen.' Vrouwelijke luisteraars vielen flauw en collega pianisten vervielen tot tandengeknars. Liszt was een revolutionair componist, maar stond destijds vooral in de schijnwerpers omdat hij qua speeltechniek de grenzen drastisch verlegde. Het beste bewijs daarvan zijn de imposante Études de exécution transcendante, twaalf etudes van een extreem moeilijk speelniveau die veel meer zijn dan technische oefeningen. In oudere versies van de stukken ging het om louter abstracte muziek met een technisch doel, maar in 1851 kregen negen van de twaalf stukken poëtische titels mee. Tot de bekendere behoort het jachttafereel Wilde Jagd. Het is veelzeggend dat Liszt de serie opdroeg aan zijn vroegere pianoleraar Carl Czerny 'als teken van dankbaarheid, respect en vriendschap.'

Yoav Levanon

Yoav Levanon stond voor het eerst op het podium toen hij 4 jaar oud was. Hij won zijn eerste gouden medaille op een internationale pianocompetitie in de VS en stond op het prestigieuze podium van Carnegie Hall in New York. Na zijn orkestdebuut bij het Israel Chamber Orchestra nam hij deel aan het Tsinandali Festival, Georgië, waar hij Mozart- en Bach-concerten voor twee piano's en orkest speelde met de veelgeprezen pianist Sergei Babayan. In 2018 voerde Yoav het Pianoconcert nr. 2 van Rachmaninov uit met het Israel Philharmonic Orchestra. In 2019 verscheen Yoav als een van de jongste pianisten ooit in de festivalgeschiedenis van het gerenommeerde Verbier Festival en werd gevierd als een 'ontdekking'. Zijn debuutsolorecital, wereldwijd uitgezonden op Medici TV, kreeg het grootste online publiek van alle evenementen van het Festival 2019.

Na zijn debuten in Boulez-Saal in Berlijn, het Concertgebouw in Amsterdam, het Prinzregententheater in München, de Settimane Musicali di Ascona en het Menuhin Festival in Gstaad afgelopen seizoen, geeft de jonge pianist dit seizoen recitals in Tonhalle Zürich en de Elbphilharmonie in Hamburg. Verder speelt hij met het Liepāja Symfonieorkest, het Poznan Filharmonisch Orkest en het Orquesta de la Comunidad de Madrid. En hij keert terug naar het Lucerne Symphony Orchestra, waarmee hij de pianoconcerten van Franz Liszt zal uitvoeren en opnemen onder leiding van Michael Sanderling.

Zijn debuutalbum A Monument for Beethoven uit 2022 trok wereldwijd veel aandacht van recensenten en oogstte veel uitstekende recensies. Yoav Levanon werkte o.a. samen met de prestigieuze Amerikaanse concertpianist Murray Perahia en met pianist Sir Andras Schiff in zijn artist performance studio aan de Barenboim-Said Academy in Berlijn.